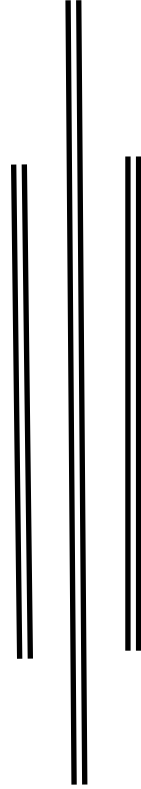

गल्याङ नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
गल्याङ, स्याङ्जा, गण्डकी प्रदेश, नेपाल

नीति तथा कार्यक्रम
आर्थिक वर्ष २०८०/०८१

गल्याङ नगरपालिकाको १३औँ नगरसभामा
नगर प्रमुख एवं सभाका अध्यक्ष
गुरु प्रसाद भट्टराईद्वारा
प्रस्तुत
आर्थिक वर्ष २०८०/०८१को
नीति तथा कार्यक्रम

गल्याङ नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

गल्याङ, स्याङ्जा, गण्डकी प्रदेश, नेपाल
वि.सं. २०८० साल असार १० गते

गल्याङ नगरपालिका
आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम

“बसौ बसौ लाग्ने गाँउ र सहर, समुन्नत र समृद्ध गल्याङ नगर”

गल्याङ नगरपालिकाका उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, नगरसभाका सदस्यहरु !

सर्वप्रथम गल्याङ नगरपालिकाको नगरसभाको १३ औं अधिवेशनमा हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

गल्याङ नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम, यस गरिमामय नगर सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्तै खुशी लागेको छ । यस अवसरमा म नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना र स्थानीय स्वशासनको लागि नेपाली जनताले गर्दै आएको ऐतिहासिक जनआन्दोलनहरुमा वलिदानी गर्ने शहिदहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वाधिनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित, स्वाभिमान, लोकतन्त्र प्राप्तिका लागि भएका विभिन्न ऐतिहासिक जनआन्दोलनहरुमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । लोकतान्त्रिक आन्दोलनहरुको नेतृत्व गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरुलाई उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु, साथै नेपाली समाजको रुपान्तरणका लागि पुऱ्याउनु भएको उच्च योगदानको पुनःस्मरण गर्न चाहन्छु । नगरवासीले दिएको अगाध माया र ममताबाट प्रेरित भई मैले गल्याङ नगरलाई बसौ बसौ लाग्ने गाँउहरु र सहरहरु निर्माण संगै समुन्नत र समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा अधि बढाउन केही महत्वपूर्ण नीति तथा कार्यक्रम यस नगर सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

नीति तथा कार्यक्रम

गल्याङ नगरपालिकाको आगामी आ.व. २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लोककल्याणकारी अवधारणा, संविधानले परिकल्पना गरेको समाजवादतर्फको यात्रा र विकासको क्रममा आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रुपमा पछाडि परेका समुदायहरु समेतलाई मध्यनजर गर्दै नगरवासीको सर्वोपरी हितलाई केन्द्रभागमा राखी तयार पारिएको छ । नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने क्रममा नेपालको संविधान,स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४,अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन,२०७४, दिगो विकास लक्ष्य,स्थानीय विकास रणनीति, नेपाल सरकारको पन्ध्रौ योजना,गण्डकी प्रदेशको प्रथम पञ्च वर्षिय योजना र संघ तथा प्रदेश सरकारले लिएका नीति तथा कार्यक्रम,गत आ.व का नीति तथा कार्यक्रमहरु र बजेट कार्यक्रमहरु बुद्धिजीवी,नागरिक समाज तथा विभिन्न क्षेत्रका ब्यक्तिहरु र माध्यमबाट प्राप्त सुझाव लाई समेत मार्गदर्शनको रुपमा लिएको छु ।

सुशासन नै लोकतन्त्रको आधारस्तम्भ भएकोले गल्याङ नगरपालिकाबाट हुने शासन,विकास र सेवा प्रवाहमा जवाफदेहीता,पारदर्शिता, आर्थिक अनुशासन तथा सामाजिक न्यायलाई अङ्गिकार गर्दै भष्टाचारमुक्त विधिको शासन व्यवस्थाको सुनिश्चितता गरिनेछ । स्थानीय जनताको जीवनस्तर माथि उकास्न स्थानीय ज्ञान, सीप र क्षमतालाई प्रश्रय दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । नगरपालिकाका सम्पदा र संस्कृतिलाई सम्बर्धन एवं प्रवर्धन गर्दै समृद्ध नगर निर्माण गर्ने नीति मार्फत नगरपालिकाका कार्यक्रमहरु निर्देशित हुनेछन् । नगरका भौतिक तथा सामाजिक उत्थानका योजनाहरु बनाउँदा बातावरणीय पक्षलाई विशेष ध्यान दिइनेछ । नगर

निर्माणको कार्यमा समुदाय, सहकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्र लगायत साभेदार संघसंस्थाहरुको सहकार्य आवश्यक हुने हुनाले सहभागितामूलक साभेदारीलाई प्रश्रय दिने र बहुलगानीको सम्भावना बढाउने कार्यहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

गत वर्ष सम्पन्न स्थानीय चुनाव पछिको यो दोश्रो नीति तथा कार्यक्रम हो । अधिल्लो वर्ष पारित गरिएको नीति तथा कार्यक्रमलाई मूर्त रूप दिनको लागि स्थानीय ऐन तथा नियमावली तयार गर्नुका साथै दीर्घकालीन महत्वका कार्यहरुको शुरुवात भएको जानकारी गराउन चाहन्छु । गल्याड नगरपालिकाको नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरु पहिचान गर्ने, नीतिगत निर्णय गर्ने, कानूनी प्रवन्ध गर्ने तथा कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यसम्पादन गर्न नगरसभा, नगरकार्यपालिका, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विषयगत समितिहरु, वडा अध्यक्षहरु, नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरु तथा वडा सदस्यहरु, र आवश्यकतानुसारको कर्मचारी संयन्त्रबाट कार्य भई आएको व्यहोरा अवगत नै छ । नगरद्वारा सम्पादित कार्यहरुमा स्थानीय राजनीतिक दल, बुद्धिजीवी, स्वयंसेवी, नागरिक समाज र आम संचारको भूमिका अझ महत्वपूर्ण रहेको छ । यी सबै पक्षलाई ध्यान दिई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, विभिन्न विषयगत कानूनहरु, गल्याड नगरपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम, नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, चालु आवधिक योजना, दिगो विकास लक्ष्य र विभिन्न व्यक्तित्वहरुबाट प्राप्त सुझावहरु समेतलाई आत्मसात गरि आ.व. २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

नगरपालिकाको आवश्यकता तथा नगरवासीको चाहनालाई आत्मसात गर्दै हरेक वर्ष कुनै न कुनै विकासका नयाँ अवधारणा ल्याइनेछ र त्यो वर्ष उक्त अवधारणालाई मूर्तरूप दिन वर्षभरी नै विशेष कार्यक्रमहरुको आयोजना गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्ष युवा रोजगारीका लागि पर्यटन र उच्चमशिलता सँगै उत्पादनको वर्ष हुनेछ । निर्माण एवं गुणस्तरीयता अभिवृद्धिमा विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । नगरबाट सम्पादन हुने कार्यहरुमा सहकार्य, साभेदारी, समन्वय,सम्प्रेषण र अनुगमनलाई मुख्य आधार बनाई कार्यान्वयन गर्नका लागि गल्याड नगरपालिकालाई थप कृयाशिल बनाइनेछ ।

सम्मानित नगरसभाका सदस्यहरु,

अब म तपाइहरु समक्ष विषयगत नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

विषयगत नीतिहरु :

क) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन नीति :

- गल्याड नगरपालिकाबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक सेवालाई स्वच्छ, पारदर्शी र सेवाग्राहीमैत्री बनाइनेछ,प्रशासनिक स्वच्छता र निश्पक्षता नगरपालिकाको ध्येय हुनेछ यसका लागि सेवाग्राही र कर्मचारी बीच अन्तर्क्रिया तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम समेत संचालन गरिने छ ।
- नगरपालिकाको संगठन संरचना बमोजिमका शाखा प्रमुखहरु सँग कार्यसम्पादन करार गरी आवधिक प्रतिवेदन लिइनेछ ।
- गल्याड नगरपालिकामा आर्थिक सुशासन कायम गर्न विद्यमान कानूनको पूर्ण पालना गर्दै सम्परीक्षणको माध्यमबाट कार्यालयको नाममा रहेको बेरुजु कम गरी शुन्य बेरुजु कायम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गल्याड नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवा, विकास कार्यहरुको प्रभावकारी अनुगमनको आवश्यकता महसुस गरिएकोले सो प्रयोजनका लागि एक अनुगमन इकाइको स्थापना गरिनेछ । साथै

जनस्तरका गुनासा र समस्याको समाधानका लागि टोल फ्रि नम्बरलाई यसै अन्तर्गत सञ्चालन गरी नगरलाई प्राप्त हुने सुभाब र गुनासाहरु सहज र विश्वसनिय तवरबाट सम्बोधन गरिनेछ ।

- जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता विकास गर्न तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरि गल्याड नगरपालिकाको महत्वपूर्ण जिम्मेवारीमा रहेका कर्मचारीहरुसंग कार्यसम्पादन करार गरी कर्मचारीको वृत्ति विकास, सुविधा र जिम्मेवारीलाई कार्यसम्पादनस्तरसंग आवद्ध गरिनेछ ।
- युवाहरुलाई निजामती, शिक्षक, प्रहरी, सेना,बैक तथा वित्तिय सेवा तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ, हाल सञ्चालनमा रहिरहेको लोकसेवा तयारी कक्षालाई थप परिस्कृत रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाले सम्पादन गरेका कार्यहरु पारदर्शी बनाउन वेबसाइटमा प्रविष्टि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै विद्युतीय शासनको अवधारणा अवलम्बन गरिनेछ ।
- सेवाग्राहीहरुलाई सेवा प्राप्तिमा आइपर्ने समस्या समाधान गर्न सबै वडा कार्यालयहरुमा गुनासो सुन्ने अधिकारी, हेल्प डेक्स र श्रव्यदृश्य नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिनेछ भने हाल यस नगरपालिका र अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरुमा रहेका नागरिक वडापत्रहरुलाई अध्यावधिक गरि डिजिटल वडापत्रमा रुपान्तरण गरिनेछ ।
- भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी दण्डहीनताको अन्त्य गरिनेछ साथै नगरको सेवा प्रवाहमा कानून उल्लंघन गर्ने र जनउत्तरदायित्व वहन नगर्ने जो कोही उपर अनुगमन,मुल्यांकन, नियमन र कारवाही समेत गरिनेछ ।
- सुशासनको पक्षमा निरन्तर क्रियाशील पत्रकारहरु मध्येबाट विभिन्न विधामा प्रत्येक वर्ष १ जनालाई नगरस्तरीय सुशासन पत्रकारिता पुरस्कार दिइनेछ ।
- खर्चको विवरण वेबसाइट मार्फत सार्वजनिकीकरण गर्ने प्रणालीको विकास गरिने छ भने आन्तरिक लेखा परीक्षण लाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- स्थानीय संचार माध्यमलाई प्रवर्धन गर्दै सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरसभा तथा कार्यपालिकाबाट नयाँ कानून निर्माण तथा पुराना कानून परिमार्जन गरि कानूनको शासन स्थापित गर्दै भ्रष्टाचार विरुद्ध सुन्य सहनशीलताको नीति अनुसरण गरिनेछ । नगरवासीलाई छिटो-छरितो रुपमा न्याय प्रदान गर्नका लागि आगामी आ.व.भित्र सबै वडा कार्यालयमा मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन गरी मेलमिलाप हुने प्रकृतिका स्थानीय विवादहरु वडा स्तरमै मेलमिलाप गराई विवाद निरुपण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरसभा वा कार्यपालिकाले अनुमोदन गरेका ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, आदेशपत्र वा नगरपालिकाले प्रदेश सरकार, नेपाल सरकारसंग गरेका सम्झौताहरु राजपत्रमा प्रकाशित गरि सर्वसाधारण समेतलाई नियमानुसारको सशुल्क/निशुल्क उपलब्ध गराइनेछ ।
- नगरपालिका अन्तर्गत कार्यरत उत्कृष्ट कार्यसम्पादन भएका जनप्रतिनिधि,कर्मचारी, शिक्षक, उपभोक्ता समितिलाई नगरसभाबाट प्रोत्साहन स्वरुप पुरस्कार प्रदान गरिनेछ ।
- सेवा प्रवाहमा आवश्यक श्रोत साधनको व्यवस्थापन गरि सम्पूर्ण कर्मचारीलाई प्रोत्साहित गर्दै प्रभावकारी रुपमा जनमुखी सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको चालु खर्च व्यवस्थापनलाई नतिजामूलक बनाउदै आन्तरिक श्रोत परिचालनमा वृद्धि गरिनेछ ।

- नगर भित्रको सुरक्षालाई थप मजबुत बनाउन तथा सेवालालाई शसक्त र गुणस्तरीय बनाउन नगर प्रहरीको व्यवस्था गरी क्षमता विकास, तालिम तथा श्रोत साधन उपलब्ध गराई नगर प्रहरीलाई नतिजामूलक सुरक्षा बलको रूपमा विकास गरिनेछ ।

ख) पूर्वाधार र शहरीविकास नीति:

- नगरस्तरीय सडकलाई मापदण्ड अनुसार विस्तार र स्तरोन्नति गरी राष्ट्रिय राजमार्गको भरपर्दो फिडरको रूपमा विस्तार गरिनेछ । मापदण्ड नपुगेका सडकलाई गोरेटो बाटोको रूपमा नामाकरण तथा विकास गर्दै गल्याड बजार संग जोडिएका मुख्य सडकहरु आगामी ४ वर्ष भित्र कालोपत्रे गर्ने गरि संघ प्रदेश सरकारको समन्वय र सहयोगमा सम्पन्न गर्ने रणनीतिका साथ निरन्तरता दिइने छ ।
- गल्याड नगरपालिका वडा नं ५ जोगिमारा- स्यालबास - ताम्केकोट सडकलाई पुर्व वडाध्यक्ष स्वर्गिय विष्णु क्षेत्री मार्गको रूपमा नामाकरण गरी निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका बस्तीहरुको टोलका घरहरुको घर नम्बर समेत निर्धारण गरी तथ्याड्कीय रूपमा राखिनेछ र सोही अनुसार कार्यक्रम बनाइनेछ ।
- गल्याड नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधारहरु अपांगता, वातावरण र लैंगिकमैत्री बनाइनेछ । गल्याड नगरपालिकाको निर्माणाधिन कार्यालय तत्काल सम्पन्न गरी यसै आ.व मा सोही भवनबाट सेवा सुरु गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सडक सञ्जालहरुमा रहेका नालिहरुको सरसफाई संगै समुचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- वडा नं.३ र ११ मुडिकल्ला मा आधारभुत सुविधा सहितको नगरस्तरीय वसपार्क निर्माण गर्न आवश्यक जग्गा खरिद प्रक्रियामन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भई अन्तिम चरणमा पुगेकोले डिपिआर तयार गरि यहि आ.व. मा निर्माण प्रकृया अगाडी बढाइने छ ।
- नगर भित्रका कच्ची तथा पक्की सडकहरुको ढल निकास, तथा ढल व्यवस्थापनको लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
- नगरपालिकालाई अन्य पालिकाहरूसंग जोड्ने गरि कच्ची र पक्की पुलहरुको निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ । वडा नं ९ जामुने र रम्भा १ साठी पाल्पा जोड्ने कालीगण्डकीमा भोलुङ्गे पुल, गल्याड - ११ बुढाथोकि डाडा देखि गल्याड -७ सेनापुक सम्म भोलुङ्गे पुल र आमिलाथुम देखी गेजा टेके वडा कार्यालय जाड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माणका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसंग सहकार्य गरी प्रक्रिया मार्फत कार्यान्वयन गरिने छ ।
- मालुङ्गा-दरपुक, मालुङ्गा-असेर्दी, वेलचौर, नौगाउँ क्षेत्रहरुमा पक्की पुल निर्माणका लागि संघीय सरकारसंग पहल गरिने छ । वडा नं.२ र वडा नं.४ जोड्ने गुठी शेरा इलुङ्गा कटुवाघाटमा मोटेरेवल पुल, निर्माण गर्न पहल गरिने छ ।
- सडक पुल लगायत भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्नु पूर्व प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन, सामाजिक प्रभाव मुल्याङ्कन तथा भौगर्भिक अध्ययन गरिने छ ।
- सार्वजनिक र निजी क्षेत्रका यातायात व्यवसायीहरुलाई यात्रुमैत्री बनाउन प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- नगर भित्रका सडकहरुको स्तरउन्नती गर्दै कालोपत्रे र ढलानका कामहरु गरिनेछ ।
- गल्याड बजार लगायतका आवश्यक ठाउहरुमा सडक बत्ती नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सह-लगानीमा सडकबत्ती जडान गरिनेछ, र सीसीक्यामराहरु थप व्यवस्थित गरि विस्तार गरिनेछ ।

- नगरभित्र आर्थिक अभावका कारण विद्युत् सेवा जडान नगरेका सम्पूर्ण घरपरिवारलाई विद्युत् सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- बाक्लो बस्ती भएका स्थानहरूमा लागत साभेदारीका आधारमा पक्क सडकहरू विस्तार गरिनेछ ।
- सार्वजनिक खुला स्थानहरूमा एगदधि एचष्वबतभ एबचतलभचकजषुड मोडलमा बाल तथा जेष्ठ नागरिक उद्यानहरू बनाउन पहल गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र नयाँ सडक निर्माण गर्दा स्वीकृति लिएर मात्र निर्माण गर्नुपर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वैकल्पिक उर्जाको विकासमा आवश्यक अध्ययन गरि कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । सुधारिएको चुलो बायोग्यास निर्माणमा सहूलियत प्रदान गरिने छ ।
- भवन तथा घरका संरचनाहरू निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधि वातावरण मैत्री बनाउनका लागि अनिवार्य नक्सा पास गर्नेपर्ने नीति लिइने छ ।
- आगामी ४ वर्ष भित्र वडाका केन्द्रलाई कालोपत्रे सडकले जोड्ने गरि कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि संघ र प्रदेशसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- बजार क्षेत्रभित्रका अव्यवस्थित तारहरूलाई व्यवस्थित बनाइने छ । केवल र इन्टरनेटका तारहरू थप व्यवस्थित गरिने छ ।
- पूर्वाधार विकासमा सार्वजनिक निजी साभेदारीलाई प्रोत्साहित गर्दै बाक्लो र घना बस्ती क्षेत्रमा लागत सहभागितामा मार्फत कार्यक्रम कार्यान्वयन गरि विकासमा नागरिकको अपनत्व वृद्धि गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्र एकिकृत नमूना बस्तीको विकाससंगै बस्ती व्यवस्थापनलाई गुरु योजना मार्फत व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका मेशिनरी औजार प्रयोग गरि स्थानीय सडकहरूको विस्तार तथा स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- नया ट्रयाक खोल्दा बस्ती पर्यावरण र सम्पदाहरूको क्षति हुन नदिन उच्च सावधानी अपनाइने छाग्रामिण सडक स्तरोन्नती गरि नाली निर्माण ग्रावेल लगायतका कार्यहरू गरिने छ ।
- ग्रामिण सडकहरूको मर्मत सम्भारका लागि असार, श्रावण र भाद्र महिनाका लागि हेरालु कामदारको व्यवस्था मिलाउने गरि कार्यक्रम गरिनेछ ।
- निर्माणाधिन वडा कार्यालय भवनहरू सम्पन्न गरि आफ्नै वडा कार्यालय भवन नभएका वडा नं. २,४,५ र ८ को कार्यालय भवन आगामी ३ वर्ष भित्रमा निर्माण सम्पन्न गरिने छ ।
- गल्याड चापाकोट सडक लाइ कालोपत्रे सडक सम्पन्न गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा सम्पन्न गर्ने कार्य यसै आ व वाट सुरु गरिनेछ ।
- गल्याड नगर भित्रका रणनैतिक सडकहरू, तुल्सीभञ्जयाड-बजे तिनदोबाटे सडक कालोपत्रे सुरु भएकोले सम्पन्न गर्नेकार्य निरन्तर अगाडी वढाईनेछ ।
- गल्याड निवुवाखर्क मोहनडाडा, सडक खण्डमा संघीय सरकार र गल्याड नगरपालिकाको समपुरक कार्यक्रम अन्तर्गत स्तरोन्नती गरि कालोपत्रे गरिनेछ ।
- देविभञ्जयाड ग्रहौसुर सडक स्तरोन्नती गरिने छ ।
- निर्माणाधिन करादी तिनदोबाटे चित्डाडाँ मैदान सडक संघ प्रदेश र नगरको समन्वयमा स्तरोन्नति कार्य समयमा नै सम्पन्न गरिने छ ।
- निर्माणाधिन कर्मचौर- हुगीघाट सडक यस आ.व मा रु पचास लाखको लागतमा नाली निर्माण भैरहेको र आगामी आ.व २०८०/०८१ मा स्तरोन्नति तथा कालोपत्रेका लागि नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरि कार्य अगाडी वढाईनेछ ।

- गल्याङ पटकाड ग्वादी राम्चे हुदै सल्यान सडक खण्डको स्तरोन्नति का लागि संघ सरकारसंगको सहकार्यमा निर्माण कार्य अगाडी बढाइने छ ।
- जोगिमारा स्यालबास सल्यान सडक स्तरोन्नती तथा कालोपत्रे सडक निर्माणका लागि प्रदेश सरकार संगको सहकार्यमा अगाडी बढाइने छ ।
- ठूलीवारी-गाउँ कोट कालिका - बोभाडी-कटुवा ग.न.पा वडा नं १ सडकलाई यसै बर्ष देखी स्तरोन्नतिका लागि प्रदेश र संघ सरकार संग सहकार्यका लागि अगाडी बढाइने छ ।
- नगर भित्रका विभिन्न वडाका स्थानीय गोरेटो तथा सडक स्तरोन्नतिका लागि प्रदेश र नेपाल सरकार संग समन्वय गर्दै स्थानीय श्रोत परिचालन गरिने छ ।
- शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ को पूर्ण पालना गरिनेछ । टोल विकास समितिहरुलाई आवश्यक अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- गल्याङ चक्रपथ निर्माण गरि लल्याङ, बल्पुक, मुडिकल्ला, गल्कोट, बमभञ्जयाङ, शिखरडाडा, दिमिक, जिमुहा लगायतका क्षेत्रहरुलाई वजार क्षेत्र घोषणा गरि एकिकृत नमुना वस्ती निर्माणका लागि परियोजना प्रतिवेदन तयार गरिने छ ।
- नगरपालिकालाई खरको छानामुक्त बनाउनको लागि यसै आ.व.भित्रमा सबै खरको छाना भएका घरहरुलाई जस्तापातामा रुपान्तरण गरिने छ ।
- सिकर्मी, डकर्मी, निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समुहलाई क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरि दक्ष बनाइने छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई विशेष प्रभावकारी बनाउदै पालिका रोजगार कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिनेछ ।
- अत्यावश्यक सेवा अन्तरगत प्रत्येक वडामा एक हेलिप्याडको निर्माणका लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।

ग) आर्थिक तथा वित्त नीति:

- आर्थिक तथा समाजिक न्यायमा आधारित नमूना पालिका निर्माण र आर्थिक समृद्धिको लागि लगानीमैत्री वातावरण बनाइनेछ ।
- नगरपालिकाको राजश्व संकलन कार्यलाई ब्यवस्थित र मर्यादित बनाउदै संघ र प्रदेश कानूनको परिधी भित्र रहि नदिजन्य पदार्थको उत्खनन र त्यसबाट रोयल्टी संकलन गरि राजश्व वृद्धि समेत गरिनेछ ।
- गल्याङ नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतसाधनको प्रभावकारी परिचालन गर्न प्रगतिशील कर प्रणालीको विकास, सक्षम कर प्रशासनको निर्माण, करको दायरा बिस्तार, र राजस्व चुहावट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गल्याङ नगरपालिकाका सम्पूर्ण करदाताहरुको तथ्याङ्क संकलन गरि अभिलेख अध्यावधिक गरिनेछ । राजस्व असुली कार्यमा विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गरि राजस्व परिचालनमा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- करदाताहरुलाई कर प्रणालीमा स्वेच्छिक रुपमा सहभागी गराउँदै समग्र राजस्व प्रशासनलाई करदातामैत्री बनाइने छ । कर तथा गैरकर राजस्व अनुगमन कार्यलाई कडाइका साथ लागू गर्न विशेष अनुगमन टोली गठन गरि परिचालन गरिनेछ ।

- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक लेखापरीक्षण र करपरीक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ, साथै सबै किसिमका पेशा व्यवसाय सञ्चालनको दर्ता, नवीकरण गर्ने कार्य छिटो, छरितो, सरल र पारदर्शी बनाई राजस्वको दायरा बढाउन अनुगमन गरिनेछ।
- कर परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि सम्बन्धित वडाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

घ) शिक्षा भाषा कला तथा साहित्य :

- निश्चित सूचकका आधारमा नगरभित्रका आधारभूत तह र माध्यमिक तह सञ्चालित १/१ वटा विद्यालयहरूलाई नगर नमूना विद्यालयका रूपमा विकास गरिनेछ।
- गल्याङ नगरपालिकाभित्र सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ११ र १२ मा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्याको २० प्रतिशत र क्याम्पसमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्याको १० प्रतिशत गरिव, विपन्न र जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई पूर्ण छात्रवृत्ति प्रदान कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइने छ।
- नगर भित्र स्थानीय पाठ्यक्रमको आधारमा पाठ्यपुस्तक छपाई र वितरणको सुरुवात गरिनेछ।
- शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि मागमा आधारित तालिम र पेशागत दक्षताको लागि उत्प्रेरणामुलक तालिमहरू प्रदान गरिनेछ।
- गल्याङ नगरपालिकामा स्थायी बसोवास गर्ने विद्यार्थीहरूले विद्यावारिधी गर्दा विशेष आर्थिक सहायता प्रदान गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यलाई संघ प्रदेश सरकारको समन्वयमा सहकार्यमा सम्पन्न गरिने छ।
- अभिभावक विहिन, अति विपन्न तथा बालबालिकाहरूको लागि आवश्यक शैक्षिक सामग्रीको वितरणलाई निरन्तरता दिइने छ।
- गल्याङ बहुमुखी र मालुङ्गा क्याम्पसको शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि गर्दै दुवै क्याम्पसलाई नमूना शैक्षिक केन्द्रको रूपमा विकास गर्न आवश्यक पहल गरिने छ।
- विद्यालयको समग्र पक्षको सुधारका लागि नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन र नियमनलाई थप प्रभावकारी बनाउदै परिणाममुखी बनाइने छ।
- कक्षा ३, ५ र ८ को नगरस्तरीय स्तरमापन परीक्षा संचालन गरिने छ। उत्कृष्ट विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिने छ।
- खोज अनुसन्धान तथा नवप्रवर्तनलाई प्रवर्द्धन गर्न सहकार्य र समन्वयमा एक शैक्षिक अनुसन्धान केन्द्र क्षललयखवतप्यल ऋभलतभच को स्थापना गरिनेछ।
- बालबालिका संग नगरप्रमुख कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- कक्षा ९ - १२ मा अध्ययनरत छात्राहरूलाई आत्मरक्षाका तालिमहरू प्रदान गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- शिक्षालाई व्यवसायी र उत्पादनमुखी बनाउन विद्यालयमा परम्परागत सीपको अध्ययन गराईने नीति लिइने छ।
- नृत्य, गायन, बक्तृत्वकला, लेखन तथा पठनशैली लगायतका विधाहरूमा आधारित भई विद्यार्थीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि न्वथिबलन त्वभिलत क्जयध कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ।
- शिक्षा भाषा तथा साहित्यको विकासका लागि गल्याङ प्रज्ञा प्रतिष्ठानलाई सशक्त बनाई भाषा, कला सस्कृति साथै विभिन्न सास्कृतिक संघ सस्थाहरूलाई संरक्षण सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गरिने छ।

- शिक्षकहरूलाई प्रविधिको माध्यमबाट शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप संचालन गर्न क्षमता विकास कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- समाजलाई सुसंस्कृत सभ्य एवं नैतिकवान बनाई अनुशासित मर्यादित योग्य र सक्षम नागरिक उत्पादन गर्न गुरुकुल शिक्षा (पूर्विय दर्शन) लाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- नगरभित्रका विद्यालय तथा सामुदायिक भवनहरूमा संघसंस्थाहरूको समन्वयमा पुस्तकालय तथा वाचानालयहरू समेत थप गरि सामुदायिक सिकाई केन्द्रका रूपमा विकास गरिने छ ।
- किशोरावस्थाका युवायुवतीहरूमा बढ्दो लागु औषध तथा दुर्व्यसनीलाई न्यूनिकरण एवं निर्मुल गर्न क्याम्पस तहका विद्यार्थी तथा एक विद्यालय एक शिक्षकहरूलाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (ट्रिट)को व्यवस्था मिलाई आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यार्थीहरूलाई प्रशिक्षित गरि सचेतना अभियान संचालन गरिने छ ।
- सफा विद्यालय सुन्दर विद्यार्थी अभियानका लागि कम्पाउण्ड तथा कक्षाकोठाको सरसफाई उत्कृष्ट राख्ने विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिने छ ।
- अर्धवार्षिक रूपमा नगरशिक्षा सभाको आयोजना गरिने छ ।
- शैक्षिक क्यालेण्डरको निर्माण गरि प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ। निश्चित मापदण्ड तयार गरि शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि गरिने छ ।
- बालविकास तथा पूर्व प्राथमिक तहका शिक्षकहरूलाई पेशागत विकास तालिम व्यवस्थापन गरिने छ।
- उत्कृष्ट शिक्षक,विद्यार्थी,अभिभावक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- शिक्षकहरूका बीचमा मैत्रीपूर्ण प्रतिस्पर्धाको लागि शैक्षिक विषयवस्तुमा आधारित प्रतियोगितात्मक कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ ।
- विद्यालयको लागि मर्मत तथा सम्भार कार्यका लागि आवश्यकताका आधारमा बजेट व्यवस्था गरिने छ ।
- त्रैमासिक रूपमा प्र.अ. नगरप्रमुख अन्तरकृया कार्यक्रमको आयोजना गरिने छ ।
- प्राविधिक शिक्षा संचालन भएका विद्यालयहरूलाई थप सुदृढ बनाई योग्य जनशक्ति उत्पादनमा जोड दिइने छ ।
- बालबालिकाहरूलाई घर तथा विद्यालयको वातावरणले पार्ने मनोवैज्ञानिक असरका बारेमा सचेत तुल्याउन अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- असल खानपान र शारीरिक तन्दुरुस्ति संबन्धी शिक्षाका लागि एक विद्यालय एकयोग गुरु बनाउन योगा प्रशिक्षक प्रशिक्षण संचालन गरिने छ ।
- नगरभित्रका सामुदायिक विद्यालय तथा सार्वजनिक क्याम्पसहरूलाई संघ र प्रदेश सरकारसंगको सहकार्यमा आवश्यक पूर्वाधार तथा संचालन अनुदान प्रदान गरिने छ ।
- निजी तथा संस्थागत विद्यालयहरूलाई विद्यार्थीको क्षमता विकासका लागि रचनात्मक क्रियाकलाप संचालनको लागि आवश्यक आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिने छ ।
- प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा फष्ट एड (ज्वकत ब्म) र छात्राहरूका लागि निशुल्क उपलब्ध स्यानेटरी प्याड डिस्पोजल मेसिन उपलब्ध गराउने नीति लिइने छ ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षामा सवैको पहुँच पुग्ने गरि प्रत्यक्ष रूपमा शिक्षण सिकाईलाई व्यवस्थित बनाइनेछ र सूचना प्रविधिको प्रयोगको माध्यमबाट अध्यापन कार्य संचालन गर्नको लागि प्रत्येक विद्यालयमा प्रविधिको विस्तार गरिने छ ।
- शैक्षिक संस्था,आमा समुह, रेडक्रस, युवा क्लव र विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूको सहकार्यमा युवा परिचालन गरि मानवीय सेवा, विपद व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण जस्ता कार्यलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- नगरभित्रका विद्यालयहरू लाई प्रविधिमैत्री बनाउन सूचना प्रविधिको विस्तार र सुधारमा जोड दिइनेछ ।

- शिक्षामा समतामुलक पंहुचको सुनिश्चितता, गुणस्तरमा सुधार अब्वल, व्यावस्थापकीय क्षमताको विकास, असल अभ्यासहरुको आदानप्रदान, “आशालागदा अभ्यास” र “प्रयास गरे परिवर्तन संभव छ” जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।
- विभिन्न तहका विषयगत शिक्षकहरुको लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ। विषयगत शिक्षक समितिको क्षमता अधिवृद्धिको लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- नगरभित्रका स्नातकोत्तर उत्तिर्ण कम्तिमा पांच जना व्याक्तिहरुलाई विषयगत प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम प्रदान गरि संबन्धित क्षेत्रमा परिचालन गरिनेछ।
- प्र.अ., शिक्षक तथा वि.व्य.स. पदाधिकारी समेतको सहभागितामा असल अभ्यास भएका विद्यालयको अवलोकन भ्रमण गरिनेछ।
- माध्यमिक तहका विद्यालयमा व्यावहारिक र प्रयोगात्मक शिक्षाको अभ्यास गराउन एक विद्यालय एक पेशा व्यावसाय शिक्षा कार्यक्रम लागु गर्न विद्यालय हरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

ड)जनस्वास्थ्य तथा पोषण नीति:

- सबै नागरिकहरुलाई निशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिने छ र आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट कसैलाई वञ्चित गरिने छैन।
- गल्याडनगर अस्पतालमा इ७: प्रतिवेदन अनुसार कर्मचारी, र स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गरी तथा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्थापन गरी अस्पतालको स्तरोन्नति गरिने छ।
- गल्याडनगर अस्पतालमा नेत्र रोग प्राविधिक सहितको आँखा स्वास्थ्य क्लिनिक र दन्त सहायक सहितको दन्त क्लिनिक संचालन गरिने छ।
- निर्माणधिन मालुङ्गाप्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र लाई विशेषज्ञ सेवा सहितको १५ शैयाको अस्पताललाई पुर्ण क्षमतामा सञ्चालन गरिनेछ।
- गल्याड नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण गर्भवति महिलाहरुलाई निशुल्क क्याल्सियम चक्की वितरण गरिने छ।
- गर्भवती महिलाहरुको भिडियो एक्सरे सहित स्वास्थ्य जाँच गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
- पालिकाको केन्द्र देखि टाढा रहेका र विरामी चाप बढी भएका स्वास्थ्य संस्थामा आधारभूत प्रयोगशाला सेवाको स्थापना गरि संचालन गरिने छ।
- नगर अस्पतालमा २४सै घण्टा प्रसुति सेवाको सुरुवात गरिने छ।
- पिडिखोला स्वास्थ्य चौकीमा व्यवस्थित पयोगशाला सञ्चालन गरिनेछ।
- रामनदी वृद्धाश्रम र गुरूकुलको पहुँच क्षेत्र भित्र रहने गरि हरेक महिना आयुर्वेद स्वास्थ्य गाउघर क्लिनिक संचालन गरिने छ।
- जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दीर्घ रोगी, अशक्त,असहाय व्यक्तिहरुको समय समयमा घरदैलोमै पुगी सुगर, प्रेसर, युरिकएसिड, मोतियाबिन्दु लगाएतका रोगहरुको घुम्ती टोली पठाइ स्वास्थ्य परीक्षणगर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- सुरक्षित मातृत्वको अवधारणालाई मुर्त रुप दिइ भुण हत्या कम गर्न र छोरी सुरक्षा अन्तरगत नगरकी छोरी कार्यक्रम मार्फत चालु आ.व मा जन्मेका बालिकाको बैंक खाता सञ्चालन गरि पालिकाको तर्फबाट रु ५ हजार प्रदान गरिनेछ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका लागि संघ र प्रदेशसंग समन्वय गरि सेवा उपलब्ध नभएका वडाहरुमा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना गरि प्रभावकारी सेवा सुविधा उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- स्वस्थ नगर स्वास्थ्य नागरिक कार्यक्रम संचालन गर्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ।

- समुदाय र विद्यालयमा जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन र सचेतनाको लागि **विद्यालय नर्स, समुदाय नर्स** जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी सामुदायिक तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाको साभेदारीमा विशेषज्ञ सेवा सहितको स्वास्थ्य शिविर कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नगरमा एम्बुलेन्स सेवाको विस्तार र प्रभावकारी संचालनको व्यवस्था गरिनेछ, स्थानीय संघसंस्थासंगको सहकार्यमा जोड दिइने छ ।
- नगरमा एक योग तथा प्राकृतिक अस्पताल स्थापना गरि नगरकै बैकल्पिक चिकित्सा उपचार केन्द्रको रूपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- क्यान्सर, मृगौलाफेल, मुटु रोग, पक्षघात जस्ता दीर्घरोग का रोगीलाई संघीय सरकारद्वारा घोषित राहत कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिने छ ।
- नगरका सबै स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित मातृत्व तथा सुरक्षित शिशु जन्मका लागि वर्थिङ्गसेन्टरको निर्माण गरि गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गरि श्भचय ज्कभ म्भष्विभचथ को अवस्थामा पुचाइनेछ । साथै सुरक्षित प्रसुती सेवाको लागि **नगरभित्रका महिलालाई सुत्केरी हुने समयमा घर देखी अस्पताल सम्म निशुल्क रूपमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।**
- नगरका हरेक नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य वीमा गर्न प्रोत्साहन गरिने छ । साथै आर्थिक विपन्नताको कारण स्वास्थ्य वीमा गर्न असमर्थ अति विपन्न नागरिकको निशुल्क वीमाको प्रबन्ध मिलाइने छ ।
- **उपप्रमुखसंग आमा सुरक्षा कार्यक्रम** संचालन गरिने छ । गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूको स्वास्थ्य रक्षाको लागि निशुल्क पौष्टिक आहार तथा सरसफाइ सामग्री वितरण गरिने छ ।
- मिगौला प्रत्यारोपण, डायलिसिस गरिरहेका, क्यान्सर रोगी र मेरुदण्ड पक्षघातको विरामीलाई औषधि उपचार बापत कार्यविधि बमोजिम आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रोत्साहन तथा क्षमता विकास कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।
- समुदायमा आधारित स्वास्थ्य स्वयंसेवक, स्वास्थ्य आमा समुह, टोल विकास संस्था, सहकारी, युवा क्लव, बाल क्लव जस्ता संघ संस्था परिचालन गरि सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- नगरभित्र पाठेघरको क्यान्सर र स्तन क्यान्सरको पहिचान तथा मृगौला परीक्षणको दायरा फराकिलो बनाई समयमा नै रोग पहिचान गरि रुग्णता तथा मृत्युदर कम गरिने छ ।
- जनस्वास्थ्य विपद तथा महामारी व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पूर्वतयारी र रोकथाम/नियन्त्रण गर्न आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन गरिने छ ।
- गल्याड नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालयका कम्तिमा एक जना शिक्षकलाई प्राथमिक उपचार तालिम दिई प्राथमिक उपचार गर्न सक्षम हुने बनाइने छ ।
- कुपोषित बालबालिकाको उपचार गर्न निशुल्क पोषणयुक्त खानाको व्यवस्था गरिने छ ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको लागिबाह्रै महिना औषधी तथा मेडिकल उपकरण उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिने छ ।
- मनोसामाजिक समस्या भएका विरामीहरूलाई निशुल्क औषधी तथा परामर्श सेवा प्रदान गरिने छ ।

- **स्वस्थ बालक उज्वल भविष्य** भन्ने कार्यक्रम अन्तर्गत सम्पूर्ण शिशुहरुको पोषणयुक्त खाना, पुर्णखोपको सुनिश्चितता गर्दै कुपोषणमुक्त बडा घोषणाकार्यक्रमको सुरुवात गरिने छ ।
- विद्यालयमा स्वास्थ्य शिक्षा र गाउमा गाउँघर क्लिनिक तथा स्वास्थ्य शिविर अभियानका रुपमा संचालन गरिनेछ ।
- महिला शिक्षकलाई प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम दिई छात्राहरुको प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रारम्भिक समस्या समाधान गरिने छ ।
- समाजमा रहेका विभिन्न अस्वस्थ नागरिक तथा दीर्घ रोगीको रोगको अवस्था पत्ता लगाउन **म्कभक कञ्चभभलप्लन कार्यक्रम** संचालन गरिने छ ।
- नसर्ने रोग रोकथामको लागि प्रवर्धनात्मक, प्रारम्भिक परिक्षण उपचार तथा परामर्श सेवा प्रदान गरिने छ ।
- गल्याड नगरअस्पताललाई त्वबगव अभलतचभ रकगद अभलतचभक को रुपमा विकास गर्न प्रदेश तथा संघिय सरकार संग आवश्यक समन्वय तथा पहल गरिनेछ ।

च) उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति नीति

- गल्याड नगरपालिकाले यस आर्थिक वर्षलाई उत्पादन र उद्योग संग जोडी औद्योगिक वर्षको रुपमा कार्यक्रमहरु तय गरिनेछ ।
- औद्योगिक ब्यवसाय प्रवर्धनका लागि निशुल्क रुपमा उद्योग दर्ता गर्न पाउने ब्यवस्था गरिने छ ।
- दिगो आर्थिक उपार्जनका लागि नगर भित्र सम्भाव्य रोजगारीमुलक र उत्पादनमुलक उद्योग स्थापनाका लागि विस्तृत अध्ययन गरि **बपभ क्षल न्वथिबलन** कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामूहिक लगानी गरी स्वदेशमै घरेलू ,सानातथा मझौला उद्योग खोल्न प्रेरित गरिनेछ ।
- नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा पूर्वाधार विकास सहितको एक उद्योगग्राम संचालन गर्न जग्गा ब्यवस्थापन गरि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरिने छ ।
- गुन्द्रुक वेसार अचार घरेलु मदिरा लगायतका स्थानीय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्दै प्रशोधन र प्याकेजिड गर्न सहकारी संस्थाहरुसंग समन्वय गरी उत्पादन कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।
- महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत स्यानेटरी प्याड वितरण चप्पल अचार कोदोको पिठो मकैको आटो प्रशोधन तथा प्याकेजिड कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- लक्षित समुहलाई सीप विकास तथा प्रविधि हस्तान्तरण मार्फत **एक घर एक सीप विकास** गरी रोजगारी प्रवर्धन गरिनेछ । “**गल्याडका महिला उद्यममा पहिला**” कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- क्तबचत गउ ागलम कार्यक्रम मार्फत लघु उद्यमको प्रवर्द्धनका लागि संघ प्रदेश सरकार संग समन्वय तथा सहकार्य गरिने छ ।
- परम्परागत सिलाई पेशा अंगाल्दै आएका दलित उत्पिडित समुदायलाई प्रोत्साहित गर्दै सबै वडामा सिलाई तालिम संचालन गरि उद्यमशिलता विकास गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रवर्धनमा जोड दिइने छ । लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत स्थानीय प्रविधि र सिप संरक्षण तथा विकास गरिनेछ । वजारीकरण मा जोड दिइने छ ।
- निकासीजन्य वस्तुहरुको पहिचान गरी उत्पादन तथा प्रशोधन कार्यमा जोड दिइनेछ ।
- नगर भित्रका व्यापार व्यवसायलाई दर्ता,नियमन कार्यमा निरन्तरता दिई भिटीगुन्टा व्यापार र दर्ता नगरी संचालन गरेका व्यवसायलाई व्यवसाय दर्ताको लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।
- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनलाई प्रवर्द्धनका लागि गल्याड नगरको बजार क्षेत्रभित्र सुविधा सम्पन्न होटलहरु संचालनका लागि होटल ग्रुपसंग सहकार्य गरिने छ ।

- दैनिक उपभोग्य सामाग्रीहरूको गुणस्तर कायम राख्न बजार अनुगमन मूल्याङ्कन गरि मुल्यवृद्धि नियन्त्रणमा ध्यान दिइने छ ।
- वजार क्षेत्रको पार्किङ समस्यालाई व्यवस्थित बनाइने छ ।
- मदिरा तथा सुतीजन्य वस्तु विक्री वितरणलाई कानुन बमोजिम व्यवस्थित गरिनेछ ।

छ) सहरी विकास नीति:

- गल्याड नगरपालिकाको दीर्घकालिन, मध्यकालिन र अल्पकालिन योजना एवं क्षेत्रगत गुर्योजनाहरू तयार गरिनेछ ।
- यस आ.व.बाट स्वच्छ वातावरण, हरियाली प्रवर्द्धन, सहरी सौन्दर्यीकरण, गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण जस्ता अवधारणालाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याई सुन्दर नगरको रूपमा विकास गर्ने कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ ।
- विकास निर्माण कार्यमा स्थानीय समुदायको व्यापक सहभागिता र प्रतिस्पर्धा सृजना गर्न स्थानीय टोल सुधार समितिहरू मार्फत गरिने कार्यहरू पहिचान गरी ती कार्यहरू जनस्तरबाट गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । टोल सुधार समितिहरूको सहकार्यलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउन आवश्यक मापदण्ड तयार गरीनेछ ।
- गल्याड नगरपालिकाको बढ्दो सहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई संस्थागत गर्दै लगिनेछ जसको लागि अत्याधुनीक सरसफाई केन्द्र तय गरी कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- **उज्यालो गल्याड नगर** कार्यक्रम अन्तर्गत नगरक्षेत्रभित्रका सडकहरूमा आवश्यक संख्यामा सडक बत्ती जडान गरिनेछ । हरेक घरले सार्वजनिक प्रयोगका लागि बाटो तर्फ बत्ती बाल्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- गल्याड नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका ठुला व्यावसायिक संघ संस्थाहरूले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत गर्ने खर्चलाई गल्याड नगरपालिकाको सहरी विकासमा लगानी गर्ने गरी सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।

ज) कृषि तथा पशुपालन नीति

- आधुनिक र प्रविधीमैत्री कृषि ब्यवसायको विकास गर्दै नगरपालिकाले अवलम्बन गरेको **उत्पादन बर्ष २०८०** को प्रारम्भ गरिनेछ ।
- **मागको आधारमा नभई उत्पादनको आधारमा कृषि ब्यवसायीहरूलाई अनुदान** समेत प्रदान गरिने छ ।
- धान, गहुँ, मकै र आलु लगायतको विउको उत्पादन प्याकेजिङ गरि निर्यात गरिने विउमा नगरपालिकाको लोगो राखिनेछ ।
- बाखा पालन ब्यवसायलाई प्रवर्धन गरिनेछ, माछा र अण्डा उत्पादनलाई ब्यवसायिक पकेट क्षेत्र निर्धारण गरिने र बंगुर, कुखुरा अन्य मासुजन्य उत्पादनमा समेत आत्मनिर्भर बनाइनेछ साथै हाल भइरहेको उत्पादन दोब्बर गराइनेछ ।
- छुर्पी तथा खुवाको उत्पादन र बजारीकरण गर्दै हाल भइरहेको दुग्धजन्य अन्य उत्पादनलाई दोब्बर बढाईनेछ ।
- गल्याड नगरपालिका भित्र आधुनिक र ब्यवसायिक कृषि कार्यका लागि **गल्याड कृषि तथा पशु उद्यमशिलता परियोजना** कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- विदेशबाट फर्केका युवाहरूलाई **रोजगार-मुखी पशु तथा कृषि कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ ।

- यसै आ.व देखी लागु हुने गरि **पूर्ण रुपमा पशु खोप अभियान** प्रारम्भ गरिनेछ । साथै सञ्चालनमा रहेको **पशु बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता** दिइनेछ ।
- कृषि पेशालाई बैज्ञानिक ढङ्गबाट व्यवस्थापन गरि कृषिको व्यवसायीकरण, विविधिकरण, यान्त्रिकरण, तथा बजारीकरणको माध्यमबाट गल्याड नगरपालिकालाई कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउने नीति लिइनेछ । संघीय तथा प्रादेशिक सरकार तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- आर्थिक विकासमा कृषि पशु विकास कार्यक्रमको प्रवर्द्धन र विकासका लागि राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु संग समन्वय र सहकार्यको नीतिलाई निरन्तरता दिदै थप संस्थाहरु संग सहकार्यको प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ .
- नेपालसरकारको कार्यक्रम बमोजिम भुमि बैंकको स्थापना गरि बाभ्रो रहेको खेतियोग्य जमिनलाई लिजमा लिई युवाहरु लक्षित गरि **कृषि ब्यवसाय कार्यक्रम** लागु गरिनेछ ।
- कृषक समुह पहिचान तथा वर्गिकरण तथा सूचिकरण गरि कृषि क्षेत्रको दिगो विकासका लागि बाह्यमास सिंचाई सुविधा पुर्याउन र वास्तविक किसानलाई आवश्यक उन्नत विउविजन मलखाद र यान्त्रीकरणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- मकैको विउ हाल उत्पादन भइरहेको ३० लाख बराबरको निर्यातलाई बढाई करिव ५० लाख बराबरको मकै विउ उत्पादन गरिनेछ, धानको विउ उत्पादनमा समेत बृद्धि गरि दोब्बर करिव २० टन निर्यात गरिनेछ ।
- **कृषक संग नगरपालिका कार्यक्रम** मार्फत कृषकले उत्पादन गरेका कृषिजन्य उत्पादनको उचित मुल्य सहितको बजारको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- बच्च को सहयोगमा गण्डकी प्रदेश सरकारबाट सञ्चालन हुन लागेको ल्ब उचयवभअत अन्तरगत सुन्तला एवोकाडो,मेकेडोनियानट कागती लगायत फलफुल तथा तरकारी उत्पादन गरी ब्यवसायिकरण र बजारिकरणमा जोड दिइनेछ ।
- पशु आहारतर्फ घाँस विउ तथा विरुवा उत्पादन गरि अहिलेको संख्यामा दोब्बर बृद्धि गरिनेछ ।
- कृषि यान्त्रीकरण मार्फत उत्पादन लागत तथा श्रम न्यूनिकरण गरिने छ । नयाँ बालि उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- विउ आलु उत्पादनमा बृद्धि गर्दै वडा नं ७ को बेल्टारी र वडा नं ९ को बेलचौरमा विउ उत्पादन क्षेत्र विस्तार र हाल उत्पादन भएको आलुमा दोब्बर गरिनेछ भने विउ विषादी मेशिनरीमा अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- अर्गानिक उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न रसायनिक मलको प्रयोग न्यूनिकरण तथा वातावरण संरक्षणको लागि प्राङ्गारिक मल उत्पादन प्रोत्साहन गरिने छ ।
- खेतबारीमै कृषि प्राविधिकको सेवा उपलब्ध गराइनेछ, यसका लागि प्रत्येक वडामा एक जना कृषि/ पशु प्राविधिक हरु खटाई **कृषक सँगै प्राविधिक कार्यक्रम** सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा हाल आएर मुख्य समस्याको रुपमा रहेको **बाँदरको समस्यालाई** विभिन्न पक्ष र छिमेकी पालिकाहरूसंगको समन्वयमा अल्पकालिन र दीर्घकालिन योजना बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ब्यावसायिक रुपमा उत्पादन भएका वस्तुहरूको न्यूनतम समर्थन मूल्य(ःःः) तोकिनेछ ।
- कृषिउपजको लागि उचित वितरण प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

- माटो उपचार शिविर तथा घुम्ति बाली शिविर संचालन गरिने छ माटो अनुसार खेतिको विस्तार गरिने छ ।
- विउविजन प्रयोगशालासंग समन्वय गरि खाद्यान्न तथा तरकारीको विउ उत्पादनमा जोड दिइने छ ।
- संघीय तथा प्रादेशिक सरकारसंगको समन्वय र सहयोगमा सुन्तला कागती अदुवा तरकारी तथा आलु पकेट कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्रमा पुर्याएको योगदानको कदर गर्दै उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम व्यवस्था गरिने छ ।
- कृषि जैविक विविधता तथा अनुवर्शिय गुण संरक्षणका लागि रैथाने बाली संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- संघीय सरकारको सहयोगमा मागमा आधारित खाद्यान्न विउ वितरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- मौरी तथा च्याउ खेति मार्फत निम्न वर्गिय समुदायलाई आयश्रोतको बाटो श्रृजना गरिने छ ।
- विभिन्न सहकारीसंगको सहकार्यमा कृषिजन्य वस्तुहरुको उत्पादन बजारीकरणका लागि **नगरस्तरीय विक्री तथा संकलन केन्द्र** संचालन गरिने छ ।
- सुन्तलाको भण्डारणका लागि कोल्ड रुम तथा कोल्ड स्टोरको स्थापनाका लागि संघ र प्रदेशसंग समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गरिने छ । हाल उत्पादन भइरहेको सुन्तला व्यवसायलाई दोब्बर गरि बार्षिक करिव १० करोड बराबरको उत्पादन हुनेगरी वडा नं.५,७ र १० मा सुन्तला खेतीको थप क्षेत्र विस्तारका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिने छ । वडा नं.६ र ८ मा सुन्तला खेतिको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- **एक वडा एक नर्सरी कार्यक्रम** संचालन गर्न वागवानी श्रोतकेन्द्रसंग सहकार्य गरिने छ ।
- कृषिमा संलग्न जनशक्तिको सीप, क्षमता एवं दक्षता विस्तार गर्दै रोजगारीका अवसर वृद्धिका लागि प्रदेश सरकारको सहकार्यमा स्वरोजगारमूलक व्यवसायिक कृषि तालिम,र प्राङ्गारिक खेतीलाई जोड दिदै (क्षः)कृषिपाठशाला संचालन गरिनेछ ।
- प्रस्ताव र मागको आधारमा ५० प्रतिशत अनुदानमा कृषि औजार उपकारणमा अनुदान दिने व्यवस्था गरिने छ ।
- कृषि पर्यटनमा आकर्षित गर्न पकेट क्षेत्रका अलवा **कृषि होमस्टेका** लागि कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।
- नगरपालिकाको उच्च भागमा अकवरे खुर्सानी ओखर तथा वेमौसमी तरकारीको व्यवसायिक उत्पादनका लागि कृषकहरुलाई अभिप्रेरित गरिने छ ।
- आँप लिचि केरा फलफुल खेतीको व्यवसायिक उत्पादनमा जोड दिइने छ । माग र आवश्यकतामा आधारित कृषि कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ग्रामिण कृषि सडकको विस्तार तथा स्तरोन्नति गरि कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्दै बजारसम्मको पहुँच विस्तार गरिने छ ।
- महिला,दलित,उत्पिडित, जनजाति, असाहय, अनाथ, अपाङ्ग,एकल महिला तथा सिमान्तकृत समुदायलाई लक्षित व्यवसायिक कृषि कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- कृषकहरुको सीप क्षमता र दक्षता वृद्धि गर्न तालिम भ्रमणको व्यवस्था गरिने छ । विभिन्न नगदे वालि विस्तार गरि सुन्तला कागति को व्यवसायीक उत्पादन क्षमता बढाउन उन्नत जातका वेर्ना वितरण गरिने छ ।

- व्यवसायिक अदुवा खेतिलाई निरन्तरता दिदै नेपाल सरकारसंगको समन्वयमा मसला बाली विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- सम्पास, वेलचौर, पाखिचौर, जिमुहा, कर्मचौर, छर्ति, लल्याङ,दिमिक र पिडीखोला लगायतका फाटहरुमा आलु उत्पादनलाई केन्द्रित गरि नगरभित्रका चिसो हावापानी भएका माथिल्लो भौगोलिक क्षेत्रमा वर्षे आलु उत्पादन गरि आलुमा वर्ष भरी आत्मनिर्भर भई निर्यातमा जोड गरिने छ ।
- विउ श्रोत केन्द्रको क्षमता अभिवृद्धि गरि धान मकै गहु र अन्य वालिको विउ विजन उत्पादनमा वृद्धि गर्ने र बजारीकरणमा सहयोग गर्ने ।
- पशु गाइ/भैसी/ बाखा,वंगुर वीमाको व्यवस्थाका लागि वीमा प्रिमियममा केन्द्रिय सरकारबाट ८० प्रतिशत विमा अनुदान उपलब्ध गर्न आवश्यक सहजिकरण गरिने छ । संघ र प्रदेश सरकारको सहलगानीमा घाँसमा स्रोत केन्द्रको निर्माण गरिने छ ।
- कृषकलाई दुधमा दिदै आएको अनुदानमा निरन्तरता दिदै, बजारभाउ अनुसारको मूल्यको सुनिश्चितता प्रदान गर्दै अनुदानलाई समय सापेक्ष वृद्धि गरिनेछ ।
- बाखा,वंगुर र कुखुराको व्यवसायिक उत्पादनका लागि पकेट क्षेत्र तोकि सामुहिक तथा उद्यमीहरुसंगको सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- रोग पहिचान र उपचारको निम्ति आधारभूत प्रयोगशाला स्थापनामा जोड दिइने छ ।
- पशु जन्य उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न पशु आहारमा अति आवश्यक पर्ने घाँस विकासलाई मध्यनजर गर्दै हिउदै वर्षे भुईँघाँस र डालेघाँसका विउ तथा विरुवा वितरणका कार्यक्रम गरिने छ ।
- स्वच्छ पशु तथा पशुजन्य पदार्थ उत्पादनका लागि नगरका सबै वडामा पशु स्वास्थ्य कार्यक्रम शिविर संचालन गरिने छ ।
- पशुका उन्नत नश्ल सुधार कार्यक्रम संचालन गरिने छ सम्भाव्यताका आधारमा यस नगरलाई दुध, मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर बनाउन गाइभैसी, वंगुर, कुखुरा र बाखापालन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- जथाभावि छाडा छोडिएका पशु तथा वृद्ध पशुलाई आश्रम दिने उद्देश्यले ग न पा १ राम्दी र गन पा ११ बन्नेडाडामा संचालित गौशाला व्यवस्थापनको लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा रेविज विरुद्धको खोप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- “बारिमा विषादी स्वास्थ्यमा बर्बादि” भन्ने उद्घोषका साथ आर्गानिक उत्पादनको लागि नगरभित्रको एक गाँउ चयन गरी नमुना आर्गानिक गाँउको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- “कृषकको हात, स्थानीय सरकारको साथ”, “एक घर एक करेसावारी, पकेट क्षेत्रमा व्यावसायिक तरकारी” भन्ने अभियानका साथ संभावना भएको क्षेत्रहरुमा व्यावसायिक तरकारी उत्पादनक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- कृषि उद्योग, पर्यटन वाणिज्य विज्ञान प्रविधि तथा सास्कृतिक क्षेत्रमा सहयोग आदानप्रदानको लागि अन्तरराष्ट्रिय शहरहरुसंग भगिनी सम्वन्ध स्थापनाको लागि आवश्यक गृहकार्य अगाडि वढाईनेछ ।

भ) खानेपानी तथा सरसफाई

- एक घर एक धाराको प्रदेश तथा संघीय सरकारको नीतिलाई आत्मसाथ गर्दै आगामी ४ वर्षमा नगरभित्र एक घर एक धारा कार्यक्रमलाई पूर्णता दिई सबै घरधुरीमा स्वच्छ पिउनेपानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गल्याड बजार र नगर क्षेत्रको खानेपानी समस्याको दिगो समाधानको लागि गल्याड वृहत खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गर्न एक घर एक क्युबिक क्वलम षतभचक व्यवस्था गरिने छ ।
- प्रदेश सरकारबाट संचालन भएरहेको गल्याड बजारमा ढल निकास कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्न पहल गरिने छ ।
- संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट क्रमागत रुपमा संचालन भई नगरपालिकामा हस्तान्तरण भएका नगरभित्रका ११ वटा वडामा संचालन रहेका खानेपानी योजनाहरु समयमा नै सम्पन्न गर्न वजेट व्यवस्थापनका लागि पहल गरिने छ ।
- पानीका स्रोतहरु मुल को संरक्षणका लागि वृक्षारोपण सरसफाई भल तथा पहिरो नियन्त्रण लगायतका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ।
- नगरभित्र शुद्ध पिउनेपानीको लागि विभिन्न खानेपानी हरुमा प्रेसर फिल्टर ट्रीटमेन्ट प्लान्ट जडान गर्ने कार्यको सुरुवात गरिने छ ।
- नगर भित्रको फोहोरलाई व्यवस्थित गरी स्वच्छ र हराभरा नगरको रुपमा विकसित गरिनेछ ।
- नगरभित्र विभिन्न सार्वजनिक स्थल र चोकहरुमा प्रतिक्षालय र विश्रामस्थल, सार्वजनिक शौचालयको निर्माण तथा व्यवस्थापन गरिने छ र वजार चाप क्षेत्रमा घुम्ती शौचालय संचालनमा ल्याइनेछ ।
- शौचालय विहीन अति विपन्न घरपरिवारलाई शौचालय निर्माण का लागि वस्तुगत सहायता प्रदान गरिने छ ।
- स्वच्छ नगरवासी कार्यक्रम अन्तर्गत फोहोर व्यवस्थापन गर्न एक सरसफाई केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
- परम्परागत पानीका स्रोतहरुको संरक्षण गर्न पुर्ननिर्माण तथा जिणोद्वार गरिने छ ।
- गल्याड बजार क्षेत्रबाट उत्सर्जन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापन र ढल निकासको लागि उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- आमा समुह युवा क्लव टोल विकास समिति लगायतलाई वातावरण सरफाईमा क्रियाशिल गराई उत्कृष्टलाई पुरस्कृत गरिने छ ।

ब) सिंचाई

- नगरपालिका क्षेत्र भित्र प्रत्येक खेतियोग्य जमिनमा बाह्रै महिना सिंचाई सुविधा प्रदान गर्नको लागि प्लाष्टिक पोखरी, सिंचाई पोखरी, सिंचाई कुलो लगायत सिंचाई सुविधाहरु लिने गरि सिंचाई संरचना निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यमा जोड दिइने छ ।

- आक्वा सिंचाई योजनाको मर्मत तथा स्तरोन्नति गरि गल्याङ १ मालुङ्गा, ९ को वेलचौर र ११ को लवरकोटमा सिंचाई सुविधा विस्तार गर्न विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन १९८०तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- खेतियोग्य तथा सिंचाईयोग्य जमिनमा पर्याप्त सिंचाईको सुविधाको व्यवस्थाका लागि प्रदेश सरकार संघीय सरकारसंग सहकार्य गरिने छ ।
- सिंचाई सुविधाका लागि वैकल्पिक कालिगण्डकी, आँधिखोला लिफ्टिङ सिंचाई पद्धतिको समेत प्रयोग गरिने छ ।
- नगरको विभिन्न क्षेत्रमा बहुउपयोगी पुनर्जलीय **छापी त्वलप निर्माण गरिने छ ।**
- सिंचाई सुविधाको लागि वैकल्पिक पद्धतिको अध्ययन समेत गरिने छ ।

ट) सहकारी तथा वित्तीय व्यवस्था:

- स्थानीय सहकारी कानूनको कार्यान्वयन तथा समयसापेक्ष परिमार्जन गरि सहकारी संस्थाको प्रवर्धन तथा नियमनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।सूचना प्रविधिको प्रयोग गरि सहकारी संस्थाको अनुगमन प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- विषयगत सहकारी संस्थाहरुको समन्वय समिति गठन गरि सहकारीहरुको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सहकारी सम्बन्धी जनचेतना अभियान तथा क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- सहकारी एवं सामुहिक खेति प्रणालीको नीति अवलम्बन गर्दै सहकारी संस्थामा रहेको बचतलाई उत्पादनशिल क्षेत्रमा परिचालन गर्न **“एक सहकारी एक उत्पादन”** कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- वित्तीय संस्थाहरुको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्दै सामाजिक उत्तरदायित्व प्रति जिम्मेवार बनाइने छ ।
- नगर भित्रका सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरुको अनुगमन तथा कानुनी निर्देशन मापदण्ड कार्यान्वयन र नियमन कार्यमा विशेष जोड दिइने छ ।
- नगरभित्र संचालित वित्तीय कारोवार गर्ने सहकारी संघ संस्थाहरुको लागतको ५ प्रतिशत व्याजदरमा विपन्न कृषि कर्जा लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।

ठ) सामाजिक,सांस्कृतिक तथा पर्यटन प्रबर्द्धन:

- समग्र नगरपालिकाको धार्मिक सांस्कृतिक र पुरातात्विक विषयवस्तुहरु लाई समेटेर यही आ.व. भित्र **पर्यटन गुरु योजना २०८०** तयार गरि त्यसै अनुरूप पर्यटन विकास कार्यक्रम तयार गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडाका टोलटोलमा **जनता संग मेयर कार्यक्रम** सञ्चालन गरि हरेक क्षेत्रको सुझाव अपेक्षा संकलन र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विभिन्न स्थानहरुमा वाईफाई फ्री चौतारी र खुल्ला ब्यायामशाला निर्माण गरिनेछ ।
- यस नगर भित्र रहेका ऐतिहासिक पूरातात्विक धार्मिक एवं पर्यटकीय महत्वका स्थानहरु मठ मन्दिरहरुको संरक्षण संवर्द्धन र विकास गरिने छ ।

- सेतीवेणी शिला शालिग्राम, रामनदिधाम, मालुङ्गा कोटगाउँ, तम्किकोट, भाल्थुमकोट, ग्वादी, बजादी, केदारनाथ, तासेंसिद्ध, सेन्थुम्का सिद्धगुफा, रानिपोखरी, बंग्राती कालिका, देवीस्थान, गढौसुर, आलमदेवि, जगत्रदेवि, देविभन्ज्याङ, स्यालवास हात्तिस्थान, सम्पास शिला, मनकामना मन्दिर, उत्तरवाहिनी खाडा घाट, पाखिचौर सुनपोखरी, देउराली मन्दिर, गेभा कालिका, गहौ भगवती मन्दिर चण्डेश्वरी मन्दिर विभिन्न कालिका मन्दिर लगायतका स्थलहरुलाई विशेष पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- धार्मिक, पौराणिक महत्वको स्थल उत्तरवाहिनीक्षेत्रलाई पूर्वीय दर्शनको खोज अध्ययन, ध्यान, साधनाको केन्द्र प्राकृतिक चिकित्सा एवं देव तथा पितृकार्यको पवित्र स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- रामनदिधाम एकीकृत क्षेत्र विकास समिति गठन गरि यस क्षेत्रको ऐतिहासिक सांस्कृतिक र पर्यटकीय सम्भावनाको खोजी गरि विकास गरिने छ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण घाटहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ, रामनदिधाम राम्दिमा व्यवस्थित शवदाहस्थल निर्माण गर्न आवश्यक विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन निर्माण, घाटसम्म पुग्ने सहज बाटो, प्रतिक्षालय एवं खानेपानीको व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गल्याङलाई साहसिक पर्यटनको हव बनाउनलाई कालीगण्डकी नदीमा च्याफिटड, चिउरी-करादी क्षेत्रमा बन्जीजम्प, विभिन्न क्यानोनिङ र रक क्लाइम्बिङको सम्भाव्यता अध्ययन गरि एए मोडलमा लगानी भित्राई रोजगारीका अवसरहरु सृजना गरिनेछ ।
- सिरौशा, स्यालवास र जिमुहाक्षेत्रलाई कृषि पर्यटनको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन पर्वद्धन गर्न नगरभित्रका राजमार्ग छेउछाउका होटल रेष्टुरेन्टहरुलाई व्यवस्थित मापदण्ड युक्त स्तरीय बनाउन होटल व्यवसायि संघ संस्थासंग समन्वय गरिने छ ।
- वडा नं. २ को हुलाक डाँडा, लगायत अन्य मनोरम स्थलहरुलाई आकर्षक पिकनिक स्पोट तथा पार्कको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- नया पर्यटकीय गन्तव्यहरुको पहिचान र विकास गरी पार्क उद्यान मनोरञ्जन स्थलहरुको विकास गरिने छ ।
- धर्म संस्कृति परम्परा रीतीरिवाजहरुको संरक्षण र संवर्द्धनमा विशेष जोड दिइने छ ।
- ऐतिहासिक पर्यटन तम्किकोट पदमार्ग निर्माण गरि विश्राम स्थलको निर्माण गरिने छ ।
- नगरभित्रका धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको सजावट, सरसफाई र प्रचारप्रसारको लागि स्थानीय संघ संस्थासंग समन्वय गरि कार्य अगाडी वढाईनेछ । नगरभित्र यसै आ.व.मा उपयुक्त स्थानमा पार्कको निर्माण कार्य थालनी गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकको अनुभव समुदायमा हस्तान्तरणको लागी अन्तरपुस्ता सञ्चार कार्यक्रम अन्तर्गत नगरभित्रका ज्येष्ठ नागरिक हरुको अनुभव लेखनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । नगरका विभिन्न क्षेत्रमा **ज्येष्ठ नागरिक चौतारी** निर्माण गरिनेछ ।

ड) भूमि व्यवस्था :

- वैज्ञानिक भूमि व्यवस्थापन गरि भूमिको वगीकरण कृषि क्षेत्रको विशेष संरक्षण गरिने छ ।
- भु-उपयोग योजना निर्माण गरि पालिकाका हरेक ठाउलाई जोनिङ गरि भिन्न भिन्न क्षेत्र र कृषि व्यापारिक संस्थागत वस्ती उपक्षेत्र घोषणा गरिने छ ।
- सामाजिक संघ संस्थाहरुद्वारा निर्मित संरचनाको अभिलेख राखिने छ ।

- नगर भित्रका सार्वजनिक जग्गा र खोल्सा खोल्सीको पहिचान र संरक्षण गरि अतिक्रमणलाई नियन्त्रण गर्दै प्राकृतिक मनोरञ्जन पार्क निर्माण गरिने छ ।
- खाद्य असुरक्षित वर्ग समुदाय तथा क्षेत्रको पहिचान गरि जिवनयापनको लागि न्यूनतम सहायता उपलब्ध गराइने छ, चरम खाद्य असुरक्षित घरधुरीको आय तथा उत्पादकत्व वृद्धिका लागि विशेष सहूलियत सहितको कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

ढ) महिला बालबालिका,सामाजिक सुरक्षा तथा समावेशिकरण:

- बालबालिका संग मेयर कार्यक्रम सञ्चालन गरि बालबालिकाको हरेक गतिविधिमा कृयाशिलता वृद्धि गरिनेछ ।
- नवजात बालिका बैक खाता सञ्चालन कार्यक्रम गरिनेछ ।
- निर्माणधीन तथा भविष्यमा बन्ने सरकारी कार्यालयहरुलाई अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ ।
- घरेलु हिंसा र ज्येष्ठ नागरिक को पालनपोषण तथा हेरचाह सम्बन्धी विवादलाई न्यायिक समितिले प्राथमिकताका साथ छिटोछरितो रुपमा निरुपण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- अनाथ,असहायहरुका लागि विभिन्न संघ संस्थाको समन्वयमा आश्रयको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- संघ सरकारको साभेदारीमा व्यक्तिगत घटना दर्ता शिविर संचालन गरिने छ, साथै व्यक्तिगत घटना दर्ता तथ्याङ्क लाई डिजिटल भण्डार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैकिङ प्रणाली मार्फत उपलब्ध गराउदै वित्तीय संस्थासंग सहकार्य गरी अति असक्त नागरिकहरुलाई पायक पर्ने स्थान तथा वडा कार्यालय मा वितरण गर्न व्यवस्था मिलाइने छ ।
- अपाङ्ग, असाहय, एकल, अति विपन्न र सुकुम्बासी एव द्दन्द प्रभावित नागरिकलाई आर्थिक विकासको क्रियाकलापमा प्रोत्साहित गर्न गरिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम संचालन गरी विद्यालय, बस्ति र वडा हुँदै नगरलाई बालमैत्री नगर घोषणा गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- भिन्न क्षमता भएका व्यक्तिहरु, महिला, दलित, विपन्न, बहिष्करणमा परेका समुदायहरुका लागि चेतनामूलक कार्यक्रम, आर्थिक विकास तथा सामाजिक विकासका कार्यलाई विस्तार गरिने छ ।
- विपन्न दलित,दलित महिला राहत कार्यक्रम को रुपमा जिविकोपार्जनका लागि तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- लैंगिक हिंसा अन्त्य गर्न सचेतना कार्यक्रम संचालन गरि लैंगिक हिंसा मुक्त नगर को रुपमा विकास गरिनेछ ।
- सामाजिक विकासमा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत सीपमूलक तथा आय आर्जन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- उत्पिडित दलित समुदायलाई कानून बमोजिम सुधारका कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ ।
- विपन्न नागरिक आवास निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- गल्याड नगरपालिकालाई पूर्ण रुपमा छुवाछुत मुक्त नगरपालिका बनाउनका लागि सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

- नगर भित्रका विपन्न नागरिक संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरि आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा कमजोर समुदायका लागि विभिन्न रोग महामारी र विपदबाट संरक्षण गर्न आर्थिक सहायता तथा वस्तुगत सहायता प्रदान गरिने छ ।

ण) युवा तथा खेलकुद नवप्रवर्तन:

- युवाहरूको वैदेशिक रोजगारीमा जाने बढ्दो प्रवृत्तिलाई स्वदेशी उद्यममा आकर्षण गर्न स्वदेशी वस्तुहरूको उत्पादन, प्रवर्द्धन र बजारीकरणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यसको सुरुवात स्वरूप नगरपालिका क्षेत्रभित्रका विभिन्न स्थानहरूको पहिचान गरि नेपाली वस्तुहरूको बजार संचालनमा ल्याइनेछ ।
- गल्याङ नगरपालिकाको सामाजिक विकासका क्षेत्रहरूमा युवा परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- मालुङ्गा , जिमुहा र बेलचौरमा क्रिकेट मैदान निर्माणकालागि पहल गरिनेछ गल्याङ नगरपालिकाको केन्द्र गल्याङ बजारमा कवर्डहल निर्माण सम्पन्न गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- स्वस्थ युवा,सबल युवा कार्यक्रम अन्तर्गत एक वडा एक खेलमैदान,निर्माणका लागि संघ तथा प्रदेश को समन्वयमा योजना निर्माण र बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- कुलत र दुर्व्यसन बाट मुक्त सृजनशील, संस्कारित युवा शक्ति निर्माणमा क्वथ ल्य तय म्चगनक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- युवाहरूको बहुआयमिक प्रतिभा विकास का लागि नगर स्तरीय खेलकूद प्रतियोगिता सन्चालन गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिडशिल्ड लगायत अन्य खेलकुद गतिविधिको संचालन गरि युवा तथा बालबालिकाको खेल प्रतिको प्रतिस्पर्धी क्षमता विस्तार गरिने छ ।
- उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान तथा प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- युवाहरूमा स्वरोजगार उन्मुख गराउन युवा उद्यमशिलता प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- गल्याङ युवा क्लब खेलमैदान निर्माणको लागि आवश्यक जग्गा व्यवस्थापन सहित खेलमैदान निर्माण गरिने छ ।

त) सूचना प्रविधि तथा संचार

- अनलाईन दर्ता चलानी, डिजिटल डिस्प्ले प्रणाली विकास गरिनेछ । केन्द्रीकृत वेब वेस्ट ई-हाजीरी जडान गरि नगरपालिका, वडा कार्यालय, विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवा प्रवाहमा एकरूपता कायम गरि चुस्तदुरुस्त बनाइने छ ।
- सूचना प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाहको अवधारणालाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै सेवा प्रवाहको नविनतम कार्यहरूलाई विकास गर्दै लगिनेछ । यस कार्यबाट सेवाप्रवाह छिटो र पारदर्शिता र विश्वसनिय हुने अपेक्षा लिएको छ ।
- प्रविधिको गलत प्रयोग र त्यसको अपराधबाट बच्ने उचित प्रयोगका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- विद्युतीय शासनको महत्वपूर्ण साधनको रूपमा तयार गरिएको गल्याङ नगरपालिकाको ब्येक प्रयोग गरी आम नागरिकमा सूचनाको पहुँच विस्तार गरिने छ ।
- डिजिटल नागरिक वडापत्र मार्फत नागरिक लाई सेवा प्रवाह सम्बन्धी सुसूचित हुन पाउने अधिकारको सुनिश्चितता गर्ने उद्देश्यले सबै वडा कार्यालयमा डिजिटल नागरिक वडापत्र जडान गरिने छ ।

- सबै स्वास्थ्य संस्थामा इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराई क्षुद्र माध्यमबाट रिपोर्टिङ गर्ने व्यवस्था गरिने छ।
- सूचना तथा संचार प्रविधिलाई पूर्वाधार विकास संगैसंगै प्रयोगमा लगिनेछ। नगरपालिकाको इन्टरनेट क्षमता बढाई कार्यालयको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी गरिनेछ।
- नगरपालिकाको निर्माणाधिन प्रशासकीय भवनलाई आधुनिक सूचना प्रविधियुक्त बनाईने छ।
- नगरपालिकामा दर्ता चलानी तथा महत्वपूर्ण कागजपत्रलाई दीर्घकाल सम्म जोगाइराख्न अफिस अटोमेशन प्रणाली को विकास गरिने छ।

थ) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

- दिगो विकासको लक्ष्य अनुरूप वन तथा भूसंरक्षण, जलाधार संरक्षण तथा जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलित वातावरण संरक्षण, र विपद व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ।
- स्वच्छ र हरियाली वातावरणका लागि सार्वजनिक स्थलमा वृक्षरोपण गर्दै आधुनिक उद्यानको निर्माणमा जोड दिइनेछ।
- नगर भित्र हुने भूस्खलन, बाढी पहिरो नियन्त्रण गरि बाढि पहिरोका कारण जोखिममा परेका बस्ति संरक्षणका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा आवश्यक रोकथामका लागि पहल गरिनेछ। **आवास विहिनहरूको लागि आवासको व्यवस्था गरिनेछ।**
- वन क्षेत्रको विकासको लागि सामुदायिक वनमा पुरानो काठ कुकाठलाई हटाई अति उपयोगी र बहुमुल्य काठको विकास गर्न वृक्षारोपण साथै जडिवुटी अध्ययन अनुसन्धान पहिचान, संकलन र बजारीकरणका लागि आवश्यक अध्ययन कार्य आगाडी बढाइनेछ।
- वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापनका लागि कार्यविधिबाट व्यवस्थित गर्ने गरी विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना गरी परिचालन गरिनेछ।
- वातावरण संरक्षण, शहर एवं बस्ति सरसफाईका साथै विपद व्यवस्थापनमा युवा स्वयंसेवक अवधारणा ल्याइनेछ।
- सामुदायिक वनको खाली ठाउँमा डिभिजन वन कार्यालय संग समन्वय गरि वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- नगरभित्रका निर्माण सम्पन्न मुख्य सडक तथा ग्रामिण सडकको छेउ किनारामा वृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- बाढीपहिरो जोखिम क्षेत्रहरूको पहिचान गरी विपदको पूर्वसूचना प्रणालीको विकास गरिने छ।
- हाम्रा परम्परागत रूपमा संरक्षित हुँदै आइरहेका चौतारा पधेराहरूको संरक्षणको नीति अवलम्बन गरिनेछ। माटो संरक्षणका लागि पहिरो सम्भावित क्षेत्र खोला, नदि तथा खोल्सीहरूमा गोविन तटवन्धन निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ।

सम्मानित नगरसभाका सदस्यहरु,

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट उच्चदरको आर्थिक वृद्धिका लागि सामाजिक आर्थिक क्षेत्र गतिशिल भै आर्थिक वृद्धि र पारस्परिक सम्मान र अवसर सहित सामाजिक न्याय कायम हुने छ । यस नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सबैबाट सक्रिय सहयोग हुने विश्वास लिएको छु ।

यस नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा संघ, प्रदेश र स्थानीय श्रोत साधनको परिचालन गरी विकासलाई समावेशी र समन्यायिक बनाउदै जनशक्ति विकास, रोजगारी श्रृजना र सुशासन कायम गर्ने उद्देश्यलाई केन्द्रविन्दुमा राखिएको छ ।

अन्तमा देश भित्र र बाहिर रहनु भएका नगरवासीहरु आमामुवा, दाजुभाइ तथा दिदिबहिनिहरु, जनप्रतिनिधि, राष्ट्रसेवककर्मचारी, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, निजि तथा सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, संचारकर्मी तथा सम्पूर्ण नगरवासीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै आपसी एकता सहित समुन्नत गल्याड निर्माणमा एकाकार हुन सम्पूर्णमा हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

गुरु प्रसाद भट्टराई
नगर प्रमुख